

Ukraine under the influence of foreign financial conglomerates]. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy*, no. 8 (2014): 12-18.

Lukyanenko, D. et al. *Globalnoye ekonomicheskoye razvitiye: tendentsii, asimmetrii, regulirovaniye* [Global economic development: trends, asymmetries, regulation]. Kyiv: KNEU, 2013.

Ocheretnyi, D. S. "Malyi biznes u strukturi suchasnoho innovatsiynoho pidpriemnytstva" [Small business in the struc-

ture of modern innovative entrepreneurship]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, no. 15 (2017): 22-25.

Stolyarchuk, Ya. M. et al. *Frantsiya v globalnom mire: poisk konkurentnoy strategii* [France in a global world: the search for a competitive strategy]. Kyiv: DAU, 2017.

World Investment Report 2018: Investment and New Industrial Policies. UNCTAD, 2018.

УДК 339.56:061.1

JEL: F10; F13

ОСОБЛИВОСТІ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ ТОВАРАМИ ТА ПОСЛУГАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

©2019 КОВТУН Т. Д.

УДК 339.56:061.1

JEL: F10; F13

Ковтун Т. Д. Особливості зовнішньої торгівлі товарами та послугами Європейського Союзу в сучасних умовах

Метою статті є розкриття особливостей зовнішньої торгівлі товарами та послугами Європейського Союзу в сучасних умовах. Охарактеризовано позиції інтеграційного угруповання у світовому експорті та імпорті; проаналізовано динаміку зовнішньої торгівлі ЄС і причини її уповільнення останнім часом. Значну увагу приділено аналізу товарної та географічної структури зовнішньої торгівлі Європейського Союзу. Проаналізовано особливості зовнішньої торгівлі товарами ЄС. Зокрема, висвітлено зрушення у структурі провідних країн – торговельних партнерів об'єднання. Охарактеризовано специфіку участі окремих країн – учасниць Євросоюзу в зовнішній торгівлі товарами. Детально розглянуто зрушення у продуктивній структурі експорту та імпорту ЄС. Висвітлено новітні тенденції зовнішньої торгівлі послугами Євросоюзу. Зазначено, що останнім часом темпи зростання зовнішньої торгівлі послугами ЄС перевищували темпи зростання зовнішньої торгівлі товарами, що вказує на зростання важливості сфери послуг у зовнішній торгівлі та економіці Євросоюзу.

Ключові слова: зовнішня торгівля, Європейський Союз, експорт, імпорт, товарна та географічна структура торгівлі.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-6-26-33>

Рис.: 8. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 9.

Ковтун Тамара Дмитрівна – старший викладач кафедри міжнародної економіки та світового господарства, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: kovtunt@gmail.com

УДК 339.56:061.1

JEL: F10; F13

Ковтун Т. Д. Особенности внешней торговли товарами и услугами Европейского Союза в современных условиях

Целью статьи является выявление особенностей внешней торговли товарами и услугами Европейского Союза в современных условиях. Охарактеризованы позиции интеграционной группировки в мировом экспорте и импорте; проанализирована динамика внешней торговли ЕС и причины её замедления в последнее время. Значительное внимание уделено анализу товарной и географической структуры внешней торговли Европейского Союза. Проанализированы особенности внешней торговли товарами ЕС. В частности, освещены сдвиги в структуре ведущих стран – торговых партнеров объединения. Охарактеризована специфика участия отдельных стран – участниц Евросоюза во внешней торговле товарами. Подробно рассмотрены сдвиги в продуктовой структуре экспорта и импорта ЕС. Освещены новейшие тенденции внешней торговли услугами Евросоюза. Отмечено, что в последнее время темпы роста внешней торговли услугами ЕС превышали темпы роста внешней торговли товарами, что указывает на рост важности сферы услуг во внешней торговле и экономике Евросоюза.

Ключевые слова: внешняя торговля, Европейский Союз, экспорт, импорт, товарная и географическая структура торговли.

Рис.: 8. **Табл.:** 2. **Библ.:** 9.

Ковтун Тамара Дмитриевна – старший преподаватель кафедры международной экономики и мирового хозяйства, Харьковский национальный университет им. В. Н. Каразина (пл. Свободы, 4, Харьков, 61022, Украина)

E-mail: kovtunt@gmail.com

UDC 339.56:061.1

JEL: F10; F13

Kovtun T. D. Features of Foreign Trade in Goods and Services of the European Union in Today's Environment

The article is aimed at identifying the features of foreign trade in goods and services of the European Union in today's environment. The positions of the integration grouping in the world exports and imports is characterized; the dynamics of the EU's foreign trade and the reasons for its recent slowdown are analyzed. Significant attention is paid to the analysis of the commodity and geographical structure of the European Union's foreign trade. Features of the EU's foreign trade in goods are analyzed. In particular, the shifts in the structure of the leading countries – trade partners of the association – are illuminated. The specifics of the participation of individual EU Member States in foreign trade in goods are characterized. The shifts in the product structure of exports and imports of the European Union are discussed in detail. The latest tendencies in the foreign trade in services of the European Union are highlighted. It is noted that recently the growth rate of foreign trade in services of the EU exceeded the growth rate of foreign trade in goods, which indicates the growing importance of the service sector both in foreign trade and in the economy of the European Union.

Keywords: foreign trade, the European Union, exports, imports, the commodity and geographical structure of trade.

Fig.: 8. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 9.

Kovtun Tamara D. – Senior Lecturer of the Department of International Economics and World Economy, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svbodny Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: kovtunt@gmail.com

Зовнішньоторговельні відносини є важливою складовою економіки Євросоюзу, а їх ефективність є визначальною для забезпечення його стабільного розвитку. Вивчення динаміки та структури зовнішньої торгівлі ЄС дасть змогу визначити та зрозуміти її сучасні особливості та провідні тенденції, відобразити багатогранність зв'язків, що характеризують сучасну картину торгового обміну угруповання з іншими країнами світу.

Сучасний стан зовнішньої торгівлі Європейського Союзу, новітні тенденції та особливості її розвитку є предметом дослідження таких учених-економістів, як: Гладков І. С. [1; 3], Лунін Е. А. [2], Родіонова І. А. [4] та ін. Разом з цим, в умовах нестабільності світогосподарського розвитку, флуктуацій у світовій торгівлі та дії інших чинників відбуваються постійні зміни та зрушення в зовнішній торгівлі Євросоюзу, що обумовило вибір теми даної наукової роботи.

Мета статті – розкрити особливості зовнішньої торгівлі товарами та послугами Європейського Союзу в сучасних умовах.

Сьогодні Євросоюз є найбільш розвиненим інтеграційним об'єднанням у світовому господарстві, та, перш за все, – це один із найбільших торговельних блоків. Характеризуючи зовнішню торгівлю Євросоюзу у XXI столітті, слід зазначити, що її динаміка (рис. 1) помітно ускладнилася під впливом дії таких негативних чинників, що проявилися в системі сучасного світового господарства, як: нестабільність економічного розвитку окремих країн і регіонів світового господарства; несприятлива зміна кон'юнктури на світових товарних ринках; введення і розширення санкцій з боку ЄС стосовно РФ і прийняття контрзаходів Росією; запровадження протекціоністської політики окремими країнами (зокрема, США) та розгортання торговельних війн між провідними центрами світової торгівлі тощо.

Незважаючи на негативну динаміку товарних поставок за кордон, ЄС зберігає свої позиції в системі глобального вивозу товарів як один із найбільш

великих експортерів товарів на світовому ринку, зайнявши з часткою 15,4% друге місце після Китаю у географічній структурі світового товарного експорту (рис. 2а). У глобальній структурі імпорту товарів Європейський Союз також зберігає провідні позиції. Станом на 2017 р. ЄС посідає друге місце у світі за обсягами товарного імпорту після США, випередивши Китай (рис. 2б).

У зовнішньоторговельних відносинах ЄС з третіми країнами світу відбуваються певні зрушення в географічній та товарній структурах, дозволяючи угрупованню балансувати в умовах коливань кон'юнктури на міжнародних товарних ринках та змін у сфері геополітики. Зокрема, помітні зрушення спостерігаються в зовнішній торгівлі Євросоюзу з окремими країнами – провідними торговельними партнерами (рис. 3).

У зовнішній торгівлі ЄС внаслідок введення у 2014 р. санкцій проти Росії та відповідних з її боку заходів Швейцарія вийшла на 3-тє місце як основний торговельний партнер ЄС після США та Китаю. Китай, своєю чергою, починаючи з 2000 р., збільшив свою частку в зовнішній торгівлі ЄС з 6% до більш ніж 15% і став другим за значущістю зовнішньоторговельним партнером Євросоюзу. Частка США, навпаки, протягом аналізованого періоду скоротилася з близько 24% до 17%, хоча вони, як і раніше, залишаються головним торговельним партнером інтеграційного об'єднання.

У географічній структурі товарного експорту ЄС у XXI столітті відбувалося наростання конкуренції між провідними торговельними партнерами ЄС, зокрема між РФ і Туреччиною, але введення санкцій щодо Росії дозволили Туреччині у 2015–2016 рр. перейти з 5-ї на 4-у позицію серед найбільших імпортерів продукції Європейського Союзу. Проте у 2017 р. Росія знову посіла 3-тє місце у структурі експорту ЄС (рис. 4а). Зауважимо, що провідними ринками збуту товарів з Євросоюзу залишалися США, Китай та

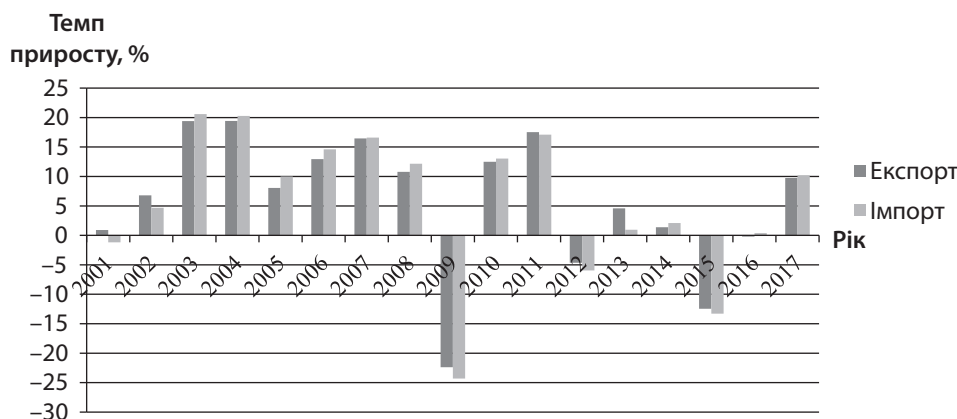

Рис. 1. Динаміка темпів приросту зовнішньої торгівлі товарами ЄС, %

Джерело: складено за [9].

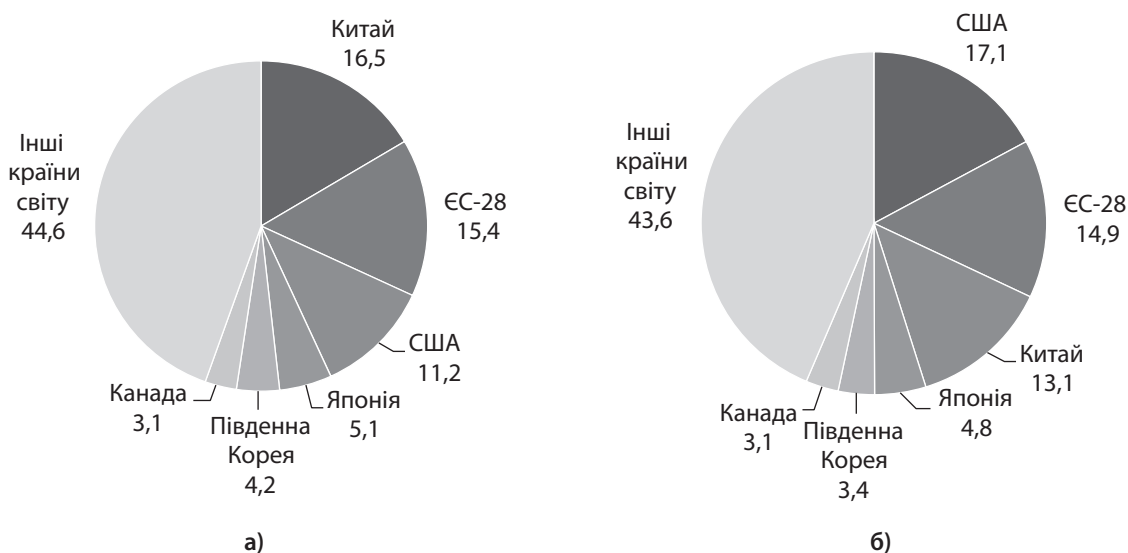

Рис. 2. Географічна структура світового експорту (а) та імпорту (б) товарів, 2017 р., %

Джерело: складено за [7; 8].

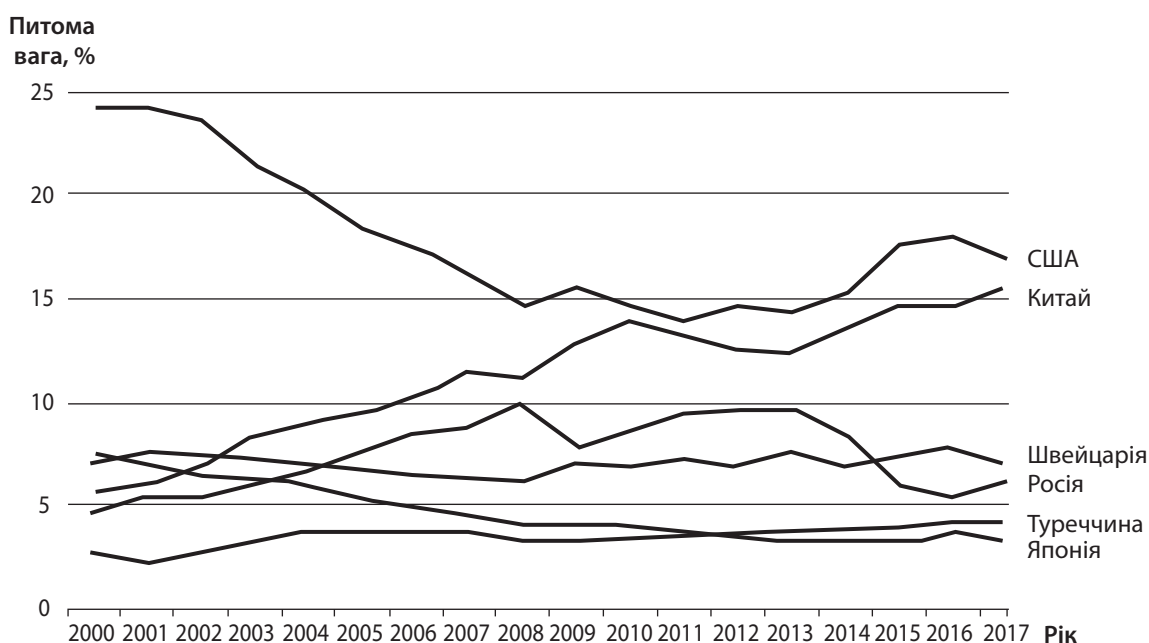

Рис. 3. Динаміка питомої ваги провідних торговельних партнерів ЄС у зовнішній торгівлі угруповання протягом 2000–2017 рр., %

Джерело: складено за [5].

Швейцарія, на які в сумі припадало майже 40% експортних поставок угруповання.

У географічній структурі товарного імпорту ЄС (рис. 4б) найбільшими постачальниками також були Китай і США, а 3-тє місце у 2010–2015 рр. займала РФ. Санкційні заходи в торгівлі ЄС і Росії дозволили Швейцарії вийти у 2016 р. на 3-тє місце, але у 2017 р. РФ знову збільшує частку експорту в ЄС і повертається на 3-тю позицію у складі провідних експортерів у Євросоюз.

Серед країн – учасниць Євросоюзу найбільшими експортерами товарів залишаються Німеччина, Великобританія, Італія, Франція, Нідерланди, Бельгія

та Іспанія (рис. 5а), які забезпечують 79% експортних поставок з угруповання. Тобто до складу провідних країн-експортерів ЄС входять лише «старі» учасники союзу, частка «нових» країн угруповання (13 країн, які приєдналися до ЄС протягом 2004–2013 рр.) залишається невеликою, хоча намітилася позитивна тенденція до її збільшення – з 11,9% у 2010 р. до 13,8% у 2017 р. Серед цих «нових» країн у структурі експорту з ЄС лідирують Польща, Чехія та Угорщина, які посідають відповідно 8-ме, 9-те та 13-тє місце [9].

У структурі імпорту Європейського Союзу найбільша частка імпортованих товарів – разом 79,6% – надходить до Німеччини, Великобританії, Нідерландів, Франції, Італії, Бельгії та Іспанії (рис. 5б).

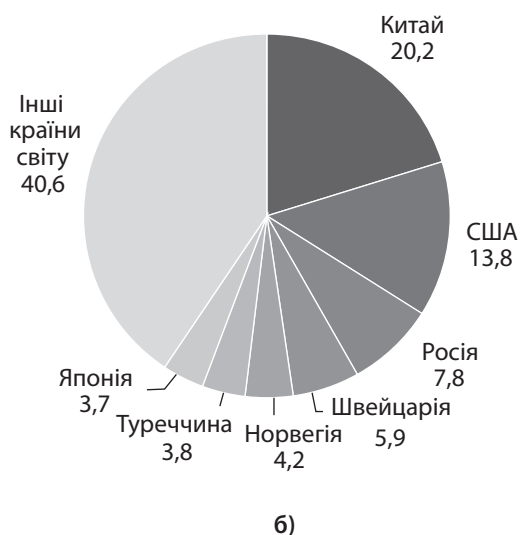
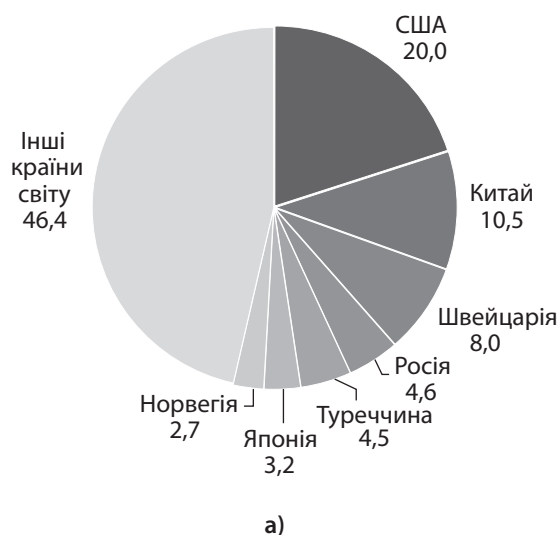

Рис. 4. Географічна структура товарного експорту (а) та імпорту (б) Євросоюзу, 2017 р., %

Джерело: складено за [7].

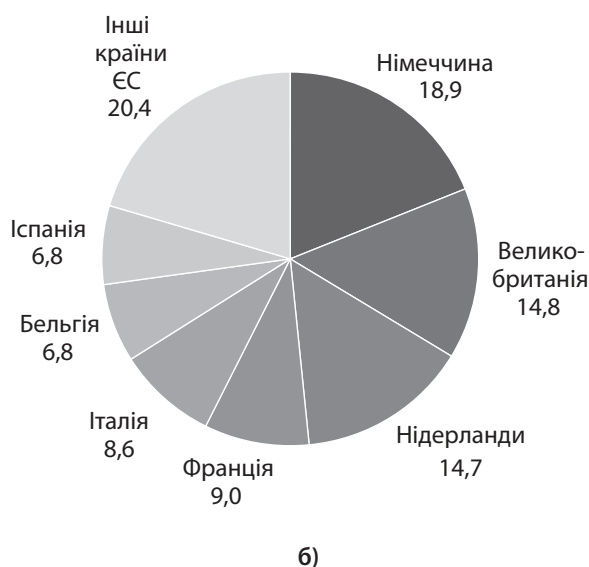
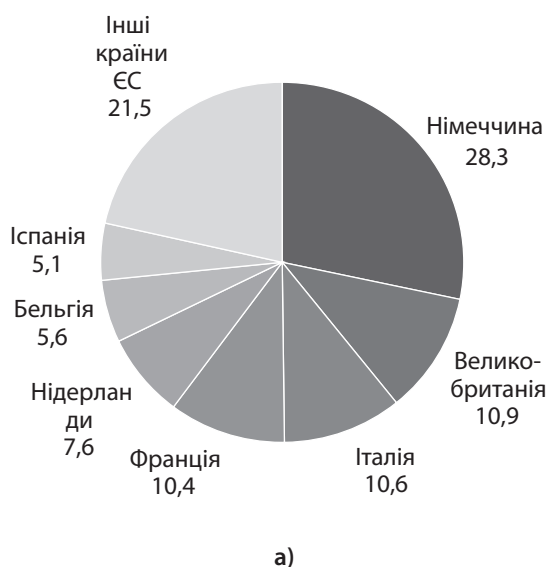

Рис. 5. Частка країн-учасниць у експорті (а) та імпорті (б) ЄС, 2017 р., %

Джерело: складено за [7].

Як бачимо, до складу провідних експортерів та імпортерів в ЄС входять одні й ті самі «старі» країни-учасниці, при цьому Німеччина, Великобританія, Франція, Бельгія та Іспанія обіймають відповідно 1-ше, 2-ге, 4-те, 6-те та 7-ме місце як у експорті, так і в імпорті товарів до ЄС. Винятком є Італія та Нідерланди, які посідають 3-тє та 5-тє місце в експорті з ЄС і, навпаки, 5-тє та 3-тє місце в імпорті в Євросоюзі.

Перейдемо до розгляду особливостей товарної структури зовнішнього експорту та імпорту ЄС у посткризовому періоді. В експорті Євросоюзу нині преважують три товарні групи (табл. 1), на які разом припадає близько 4/5 сукупної вартості вивозу товарів угруповання: машини та транспортне обладнання, інші промислові товари, а також хімічні речовини та аналогічна продукція. У цілому, можна

відмітити збереження традиційної композиції товарної структури експорту ЄС, що сформувалася раніше.

У структурі товарного імпорту Євросоюзу відбулися більш відчутні зрушення. Згідно з даними табл. 1 помітно зростає частка групи «Машини та транспортне обладнання». 2-гу позицію в структурі товарного імпорту ЄС обіймала товарна група «Мінеральне паливо, мастильні матеріали та подібні товари», причому її частка у 2012 р. перевищувала 30%, але потім скоротилася майже вдвічі – до 18% з переходом на 3-тє місце. Група «Інші промислові товари», що перебували у 2012 р. на 3-й позиції, піднялася на 2-ге місце у 2017 р., перевищивши 25%. У зазначеному періоді зростає також питома вага товарної групи «Хімічні речовини та аналогічна продукція».

Таким чином, у структурі імпорту Європейського Союзу відбулися помітні позитивні зрушення

Продуктова структура експорту та імпорту товарів у ЄС у 2012 та 2017 рр., %

Товарна група	Експорт		Імпорт	
	2012 р.	2017 р.	2012 р.	2017 р.
Машини та транспортне обладнання	41,9	42,2	25,1	31,9
Інші промислові товари	22,5	22,6	21,7	25,6
Хімічні речовини та аналогічна продукція	16,4	17,7	9,1	10,5
Продовольчі товари, напої та тютюн	5,9	6,5	5,2	6,0
Мінеральне паливо, мастильні матеріали та подібні товари	7,5	5,2	30,4	18,2
Сировина непродовольча, крім палива	2,8	2,6	4,5	4,2

Джерело: складено за [7].

в бік промислової продукції з більш високим ступенем переробки. Слід додати, що торгівля продукцією машинобудування та інших товарів з високим ступенем переробки найбільш високими темпами розвивається між розвиненими країнами, що обумовлено характеристиками внутрішнього ринку цих країн та схожістю структури попиту.

Поряд з традиційною торгівлею товарами в сучасних умовах усе більш активно розвивається міжнародна торгівля послугами, на яку припадає майже 30% загальної зовнішньої торгівлі ЄС.

Сфера послуг є однією з найважливіших і швидкозростаючих складових світового господарства, яка нині стає одним із найвпливовіших чинників, від яких залежить зростання економіки, підвищення конкурентоспроможності країни на світових ринках, покращення добробуту населення. Більше того, нині в розвинених країнах сфера послуг забезпечує біля 70% зайнятості населення. Зокрема, частка сфери послуг у валовій доданій вартості та зайнятості Європейського Союзу у 2016 р. становила 71,9% та 67,6% відповідно [9].

Розглянемо сучасний стан і тенденції зовнішньої торгівлі послугами Євросоюзу, що є найбільшим учасником міжнародної торгівлі послугами. Як видно з рис. 6, динаміка темпів приросту зовнішньої торгівлі послугами угруповання характеризується більшою стабільністю та меншими коливаннями порівняно з динамікою темпів приросту зовнішньої торгівлі товарами. Також слід зазначити, що протягом досліджуваного періоду від'ємне значення темпів приросту зовнішньої торгівлі послугами в Європейському Союзі мало місце лише у кризовому 2009 р. (на відміну від торгівлі товарами, де негативні темпи приросту спостерігалися п'ять разів). Позитивним явищем є також те, що зовнішня торгівля послугами стабільно зводиться з позитивним сальдо, значення якого збільшилося приблизно в 10 разів протягом 2000–2016 рр. [9].

Згідно з даними за 2016 р. Великобританія зберігає лідерство в ЄС за вартістю експорту послуг

у треті країни з часткою 22%, що представлено на рис. 7а. Також до складу провідних експортерів послуг угруповання входить Німеччина (15%), Франція (12%), Ірландія (8%) і Нідерланди (7%).

Серед країн-учасниць Європейського союзу найбільшими імпортерами послуг є Ірландія (рис. 7б), Німеччина, Великобританія, Франція та Нідерланди, на які разом припадає 71% усіх закупівель послуг угруповання.

У географічній структурі зовнішньої торгівлі послугами ЄС відбуваються деякі зрушення, а саме: збільшилася частка експорту послуг у США, Швейцарію та Китай, а також знизилася частка Росії та Бразилії в торгівлі послугами (рис. 8). У 2016 р. США залишилися найбільшим покупцем послуг ЄС. За США йдуть Швейцарія, Китай, Японія, Росія, Канада й Індія, на які разом припадало 56,2% від усього експорту послуг з ЄС у треті країни у 2016 р.

Основні країни – постачальники послуг в ЄС були тими ж, що і країни – покупці послуг об'єднання. Питома вага Сполучених Штатів у географічній структурі імпорту послуг в ЄС складала найбільшу величину – 30%, за ними зі значним відривом йдуть Швейцарія та Китай. Серед країн – постачальників послуг помітно зросла частка Швейцарії, частки США та Китаю як провідних експортерів послуг в ЄС залишилися практично без змін.

Вважається, що інтенсивність торгівлі послугами значною мірою залежить від географічної близькості країн: це може бути дійсно справедливо для деяких видів послуг через їх особливий характер, який обмежує можливості для міжнародної торгівлі. Поряд з географічною відстанню існують й інші бар'єри, які впливають/перешкоджають торгівлі послугами, наприклад мовна чи культурна «дистанція». З іншого боку, «цифровізація» та сучасні технології дозволили створити нові бізнес-моделі для доставки послуг на великі відстані.

Можемо також констатувати збільшення концентрації зовнішньої торгівлі послугами ЄС, оскільки спостерігається зростання питомої ваги основних торговельних партнерів (до яких належать пере-

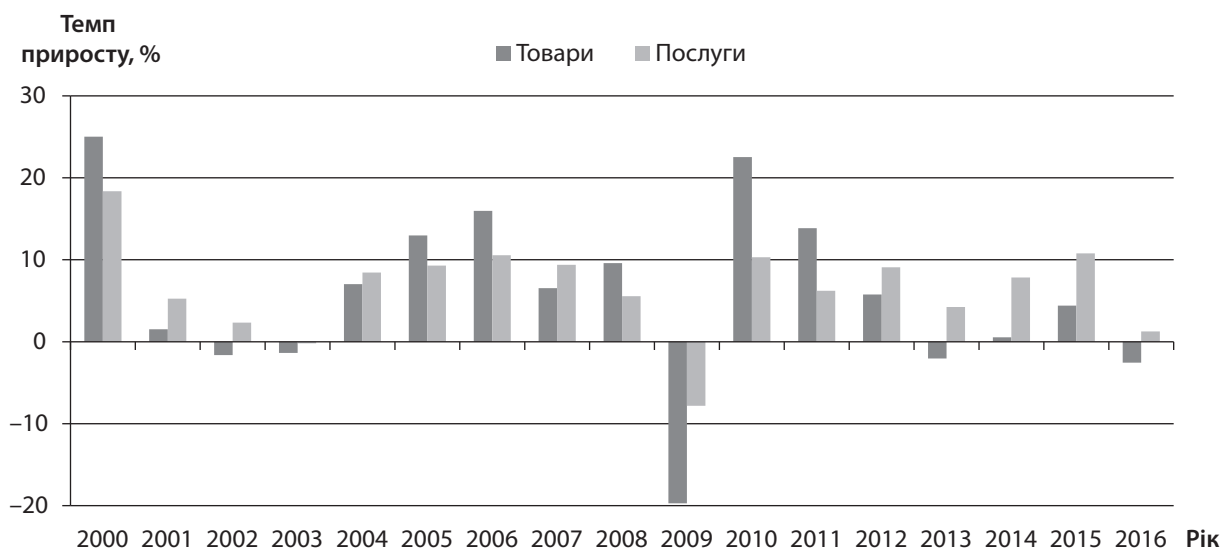

Рис. 6. Динаміка темпів приросту зовнішньої торгівлі товарами та послугами Євросоюзу, %

Джерело: складено за [9].

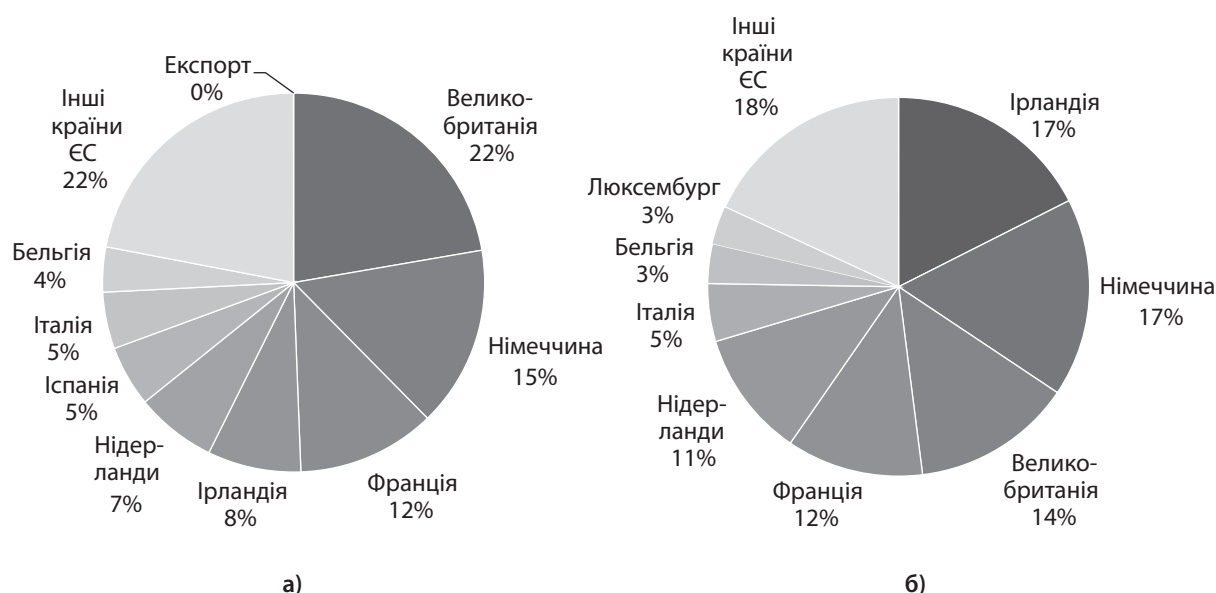

Рис. 7. Питома вага країн – учасниць ЄС у загальному обсязі експорту (а) та імпорту (б) послуг угруповання, 2016 р., %

Джерело: складено за [6].

важно розвинені країни) в торгівлі об'єднання. Дана тенденція в торгівлі послугами йде в розріз з розвитком зовнішньої торгівлі товарами, де глобалізація призвела до зростаючої диверсифікації торговельних партнерів (за рахунок країн, що розвиваються).

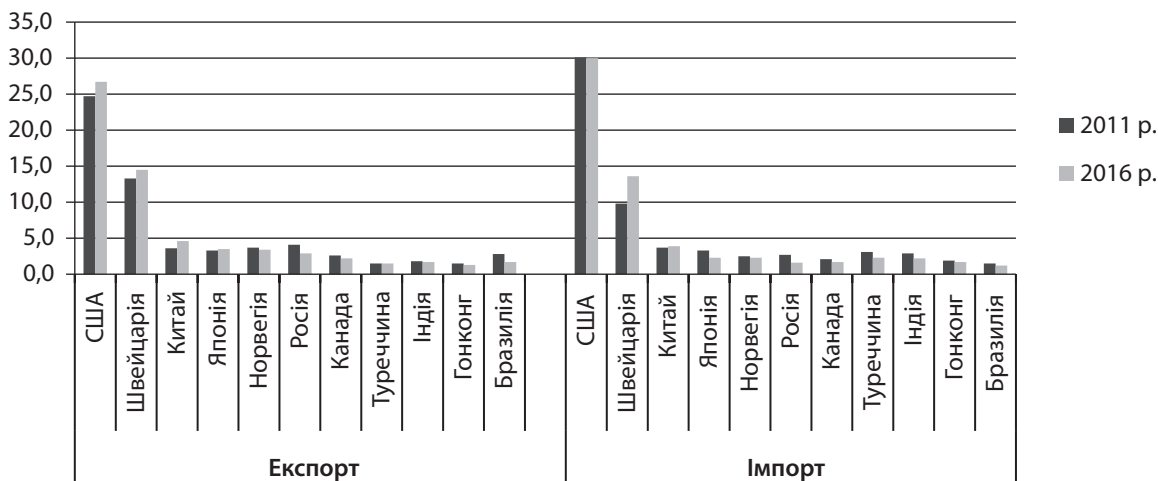
Аналіз продуктової структури зовнішньої торгівлі послугами Європейського Союзу показав, що у 2016 р. порівняно з 2011 р. відбулися певні зрушення у структурі експорту послуг угруповання: зросла частка інших ділових послуг, роялті та ліцензійних платежів (користування правами власності), а також послуг зв'язку, комп'ютерних та інформаційних послуг. І навпаки, відбулося скорочення

питомої ваги в експорті ЄС транспортних послуг, незважаючи на зростання абсолютної вартості їх експорту (табл. 2).

Що стосується зрушень у структурі імпорту послуг у ЄС, можна зробити висновок про збільшення в ній частки роялті та ліцензійних платежів, що відображають користування правами власності, а також частки інших ділових послуг, на фоні зменшення питомої ваги туристичних і транспортних послуг.

Таким чином, ми бачимо, що як у структурі експорту, так і у структурі імпорту послуг в Європейському Союзі в сучасних умовах переважають інші ділові послуги, далі за значущістю йдуть транспортні та туристичні послуги.

**Зовнішня торгівля,
млрд євро**

Рис. 8. Географічна структура зовнішньої торгівлі послугами ЄС, 2011 і 2016 рр., млрд євро

Джерело: розраховано та складено за [8].

Таблиця 2

Структура експорту та імпорту послуг ЄС, 2011 і 2016 рр., %

Група послуг	Експорт		Імпорт	
	2011 р.	2016 р.	2011 р.	2016 р.
Транспортні послуги	22	16	24	17
Туристичні послуги	14	14	18	15
Страховання та пенсійне забезпечення	4	3	2	2
Фінансові послуги	11	10	7	6
Роялті та ліцензійні платежі (користування правами власності)	6	8	9	16
Послуги зв'язку, комп'ютерні та інформаційні послуги	11	13	8	6
Інші ділові послуги	24	27	27	32
Інші послуги	8	7	6	6

Джерело: складено за [6].

Отже, незважаючи на дію значної кількості негативних чинників, Євросоюз продовжує утримувати домінуюче положення в сучасній міжнародній торгівлі товарами та послугами. В умовах активізації протекціоністської політики у США та розгортання торговельних війн між найбільшими центрами світової торгівлі, Європейському Союзу доцільно вжити заходів щодо забезпечення стабільних умов для розширення зовнішньоторговельного обороту та мінімізації наслідків непорозум'я і протиріч у системі міжнародної торгівлі. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Гладков И. С. Внешнеторговые связи Европейского Союза на современном этапе: «эффект черепахи». *Власть*. 2017. Том. 25. № 10. С. 105–111.
2. Лунин Э. А. Особенности торговых взаимоотношений стран ЕС. *Мировая экономика и международные экономические отношения*. 2009. № 6. С. 382–386.

3. Гладков И. С. Динамические и структурные характеристики современных внешнеторговых связей Европейского Союза. *Международная торговля и торговая политика*. 2015. № 4. С. 30–38.

4. Родионова И. А., Умерова И. А. Позиции стран – членов ЕС в мировой и внутрирегиональной торговле. *Региональная экономика: теория и практика*. 2009. № 41. С. 103–108.

5. A third of EU trade is with the United States and China. URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/8765917/6-26032018-AP-EN.pdf/0a4e2aea-1654-4c0d-92b1-c44ac844726f>

6. Globalization patterns in EU trade and investment. 2017. URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/8533590/KS-06-17-380-EN-N.pdf/8b3e000a-6d53-4089-aea3-4e33bdc0055c>

7. International trade in goods. 2018. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods

8. International trade in services. 2018. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_services

9. UNCTADstat Data Center. URL: http://unctadstat.unctad.org/wds/ReportFolders/reportFolders.aspx?sCS_ChosenLang=en

Науковий керівник – Дуна Н. Г., кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки та світового господарства Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

REFERENCES

"A third of EU trade is with the United States and China". <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/8765917/6-26032018-AP-EN.pdf/0a4e2aea-1654-4c0d-92b1-c44ac844726f>

"Globalization patterns in EU trade and investment. 2017". <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/8533590/KS-06-17-380-EN-N.pdf/8b3e000a-6d53-4089-aea3-4e33bdc0055c>

Gladkov, I. S. "Dinamicheskiye i strukturnyye kharakteristiki sovremennykh vneshnetorgovykh svyazey Yevropeyskogo Soyuza" [Dynamic and structural characteristics of the modern

foreign trade relations of the European Union]. *Mezhdunarodnaya torgovlya i torgovaya politika*, no. 4 (2015): 30-38.

Gladkov, I. S. "Vneshnetorgovyye svyazi Yevropeyskogo Soyuza na sovremennom etape: «effekt cherepakhi»" [Foreign trade relations of the European Union at the present stage: the "turtle effect"]. *Vlast*, vol. 25, no. 10 (2017): 105-111.

"International trade in goods. 2018". https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods

"International trade in services. 2018". https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_services

Lunin, E. A. "Osobennosti torgovykh vzaimootnosheniy stran YeS" [Features of trade relations of the EU countries]. *Mirovaya ekonomika i mezhdunarodnyye ekonomicheskiye otnosheniya*, no. 6 (2009): 382-386.

Rodionova, I. A., and Umerova, I. A. "Pozitsii stran - chlenov YeS v mirovoy i vnutreregionalnoy torgovle" [Positions of EU Member States in World and Intra-regional Trade]. *Regionalnaya ekonomika: teoriya i praktika*, no. 41 (2009): 103-108.

"UNCTADstat Data Center". http://unctadstat.unctad.org/wds/ReportFolders/reportFolders.aspx?sCS_ChosenLang=en

УДК 338.2
JEL: F19; M16

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

©2019 КРИМЧАК Л. А.

УДК 338.2
JEL: F19; M16

Кримчак Л. А. Удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств

У статті запропоновано певні інструменти та підходи до вдосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Визначено основні складові, у розрізі яких необхідно здійснювати вдосконалення саме інформаційного забезпечення. Такими складовими є експорт, імпорт і організаційно-процесуальне забезпечення виконання контрактів. Для вдосконалення аналітичного забезпечення економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності запропоновано використовувати інструментарій фундаментального, технічного аналізу, а також аналітичний інструментарій безпекоорієнтованого управління зовнішньоекономічною діяльністю. Також у даній роботі визначено основні підходи до вдосконалення інформаційної, аналітичної та результативної складових управління. Оскільки менеджмент підприємства може впливати на процеси вибору зовнішніх ринків та окремих суб'єктів взаємодії, а, таким чином, – на забезпечення економічної безпеки власної зовнішньоекономічної діяльності, було надано пропозиції щодо вдосконалення процесу вибору контрагентів з точки зору мінімізації ризиків при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. Дані пропозиції знайшли своє обґрунтування в представленій економіко-математичній моделі.

Ключові слова: інформаційно-аналітичне забезпечення, економічна безпека, зовнішньоекономічна діяльність, інструментарій, аналіз, управлінські рішення.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-6-33-39>

Рис.: 3. **Формул:** 4. **Бібл.:** 13.

Кримчак Людмила Анатоліївна – аспірантка кафедри менеджменту, адміністрування та готельно-ресторанної справи, Хмельницький національний університет (вул. Інститутська, 11, Хмельницький, 29016, Україна)

E-mail: krymchakla@ukr.net

УДК 338.2
JEL: F19; M16

UDC 338.2
JEL: F19; M16

Крымчак Л. А. Совершенствование информационно-аналитического обеспечения экономической безопасности внешнеэкономической деятельности промышленных предприятий

В статье предложены определенные инструменты и подходы к совершенствованию информационно-аналитического обеспечения экономической безопасности внешнеэкономической деятельности предприятия. Определены основные составляющие, в разрезе которых необходимо осуществлять совершенствование именно информационного обеспечения. Такими составляющими являются экспорт, импорт и организационно-процесуальное обеспечение исполнения контрактов. Для совершенствования аналитического обеспечения экономической безопасности внешнеэкономической деятельности предложено использовать ин-

Krymchak L. A. Improving the Information-Analytical Provision of Economic Security of the Foreign Economic Activities of Industrial Enterprises

The article proposes certain instruments and approaches to improving the information-analytical provision of the enterprise's foreign economic activities. The main components, in the context of which it is necessary to improve the information provision exclusively, are identified. These are exports, imports and organizational-procedural provision of enforcement of contracts. In order to improve the analytical provision of the economic security of foreign economic activity, it is proposed to use the instrumentarium of fundamental,

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

ЕКОНОМІКА